

LaserVesi

Toteutus laserkeilaus-
aineistojen osalta

[LaserVesi-hankkeessa](#)

www.syke.fi/hankkeet/laserveesi

(MML:n uuden 5 p aineiston
hyödyntämisspilotti)

www.syke.fi/hankkeet/valumavesi

Valumavesi Peltojen kuivatustilan uudet arviointimenetelmät Suomessa

Valumavesi-seminaari 31.10.2023

Mikko Sane, Suomen ympäristökeskus (Syke)

Työpaketissa mukana myös: Faris Alshail, Mikko Huokuna, Minna Kaartinen, Joonas Kahiluoto, Sari Metsämäki, Markus Törmä, Sakari Väkevä (Syke) Olle Häggblom, Helena Äijö ja Minna Mäkelä (Salaojayhdistys)

Kuivatustilan arviointi – työpaketin (KUTI) tavoitteet (2021-2022)

- **Selvittää** kaukokartoitus- ja mallinnusmenetelmien luotettavuus, mahdollisuudet ja rajoitukset peltojen kuivatustilan/tulvaherkkyuden arvioimiseksi
- **Laatia** karttapohjainen sovellus pilottialueelle kuvaamaan peltojen kuivatustilaa/tulvaherkkyyttä eri menetelmiä hyödyntäen Loviisanjoelle
- **Luoda** valmiudet valtakunnalliseen kartoitustyöhön

Odotettuja tuloksia:

- Tulvaherkät pellot
- Kuivavara / peltojen kuivatustila
- Maaperän kosteus

Menetelmiä:

- Laserpistepilvi 5p/m2
- Pintavaluntamallinnus
- Kosteusindeksi DTW
- Tulkinta tutkasatelliittikuvista (S1)
- NDWI-indeksi optisista satelliittikuvista (S2)
- Maankosteuden satelliittitulkinta
- Scalgo Live -sovellus

Validointiaineistoa:

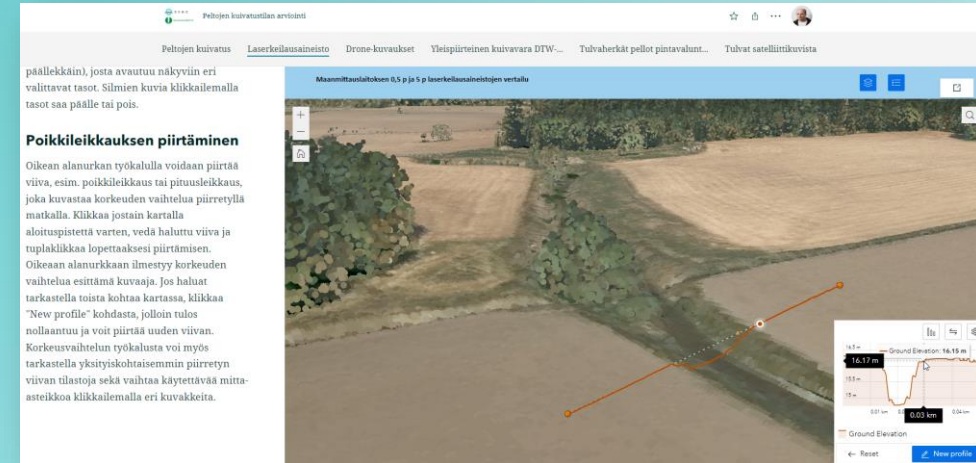
- Tulvavaarakartat
- Dronella kuvattu tulva
- Optiset S2-satelliittikuvat
- Peruskuivatus- /salaojasuunnittelijan maastoarvot
- Viljelijöiden itsearvot
- PeltoOptimi-aineisto
- Peltoobservatorio.fi + Sievi

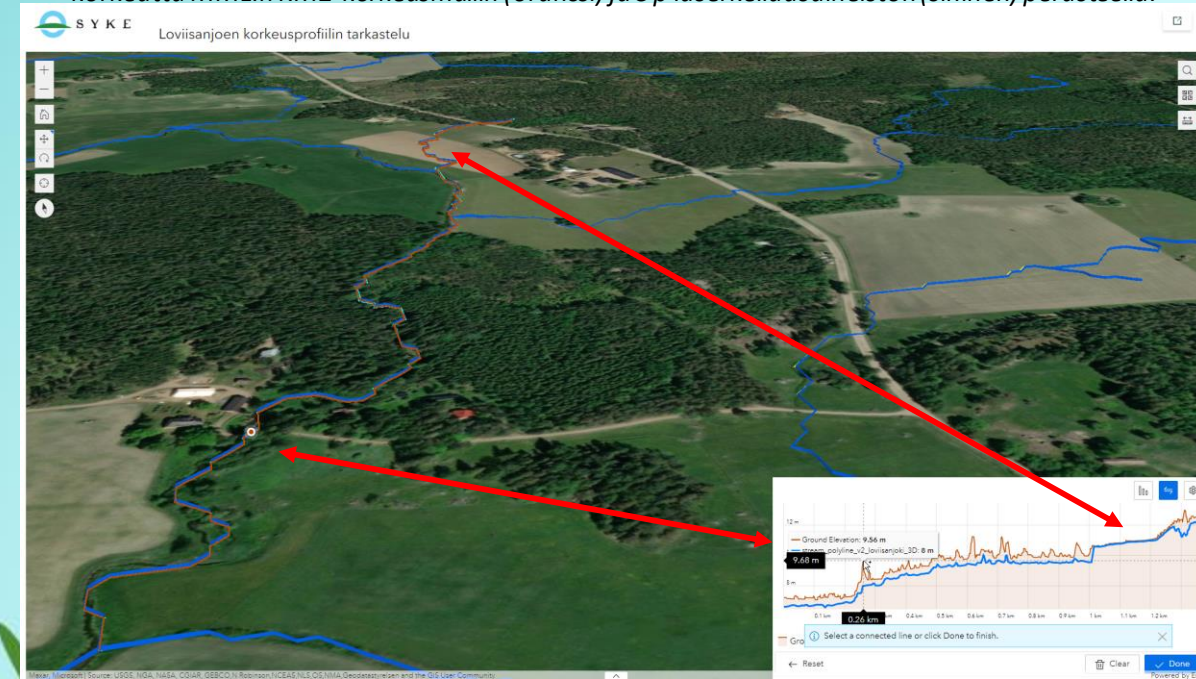
Työkaluja peltojen kuivatustilan arviointiin

Tuloksena peltojen kuivatustila -aineistokokonaisuus:

1. **Yleispiirteinen kuivavara** (depth to water -analyysi laserkeilausaineistosta, sisältäen tiedon laserkeilauksen aikaisesta vesitilanteesta)
2. **Tulvaherkät pellot** (pintavaluntamallinnus, satelliittikuvat ja drone-kuvaus)
3. **Matalan virtausta rajoittavan kasvillisuuden tiheys** (laserkeilausaineistosta)
4. **Poikkileikkauksien, pituusleikkauksien sekä yläpuolisen valuma-alueen pinta-alan** esittäminen (laserkeilausaineistosta)
5. **Maaperän kosteuden estimaatti** (satelliittikuvista)

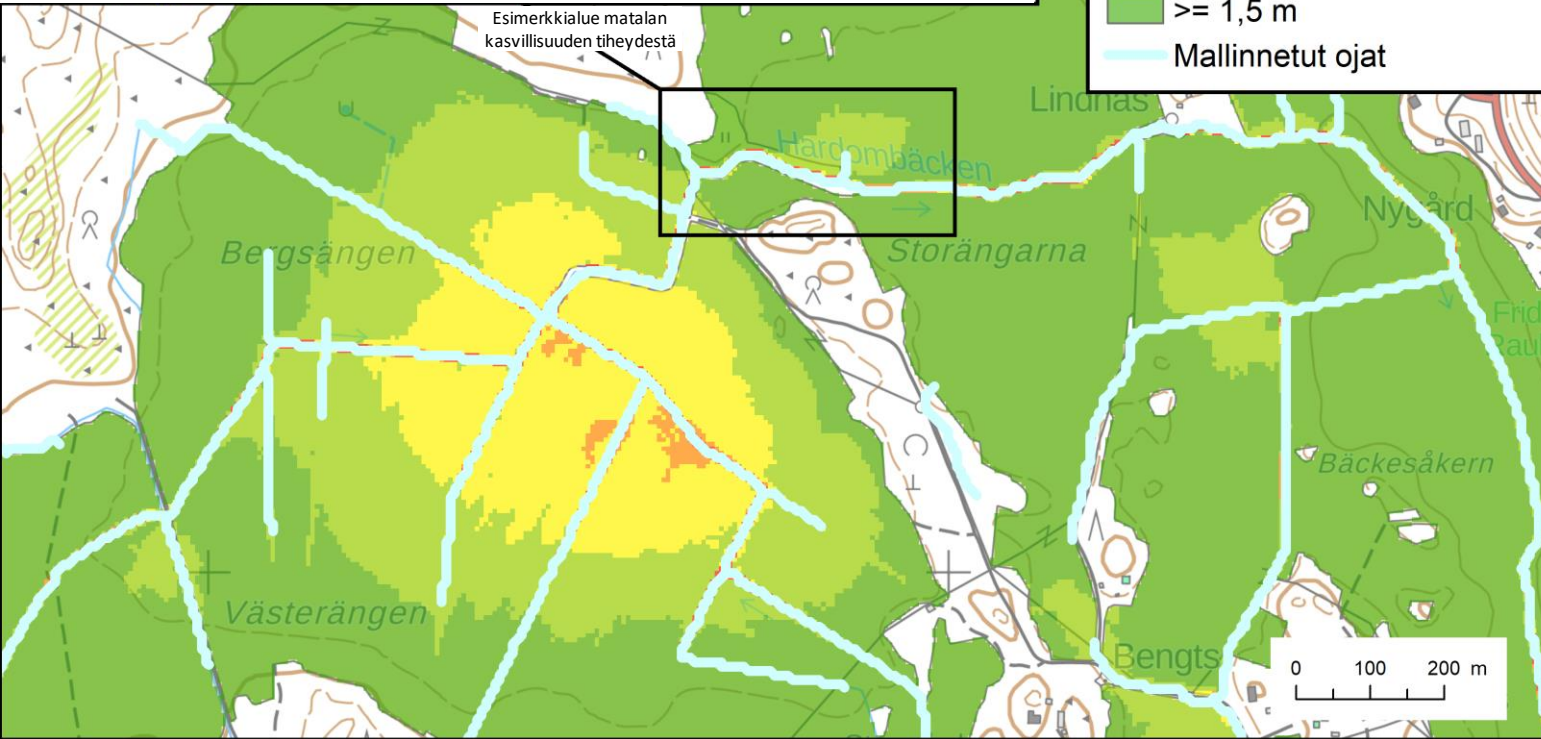

Yllä esimerkki uoman poikkileikkauksesta hankkeen Tarinakartalta. Poikkileikkauksesta voidaan tulkita myös mahdollista uomaeroosiota. Alla olevassa pituusleikkauksessa on esitetty pinnan korkeutta MML:n KM2-korkeusmallin (oranssi) ja 5p laserkeilausaineiston (sininen) perusteella.

Yleispiirteinen laserkeilauksen aikainen kuivavara (DTW)

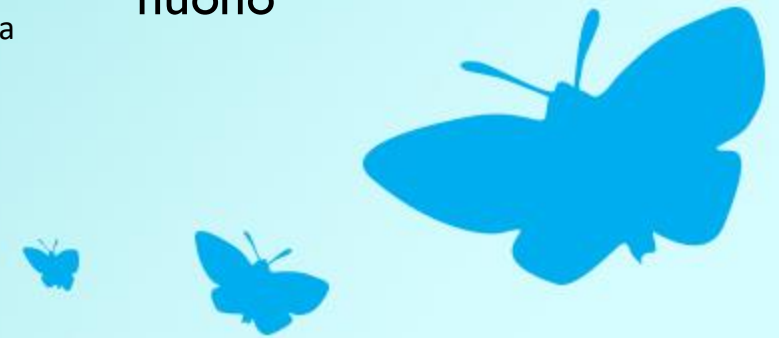
- Lasketaan korkeusero kunkin pellon pisteen ja oletetun salaojaston valtaojan purkupisteen välillä MML:n laserkeilausaineistosta 5 p (DTW) (laserkeilauksen aikainen vedenkorkeus)

- Pisteille saadaan ns. **yleispiirteinen kuivavara (m)**

- jos erotus on pieni (vedenpinta korkealla suhteessa peltoon), niin kuivatustila saattaa olla huono

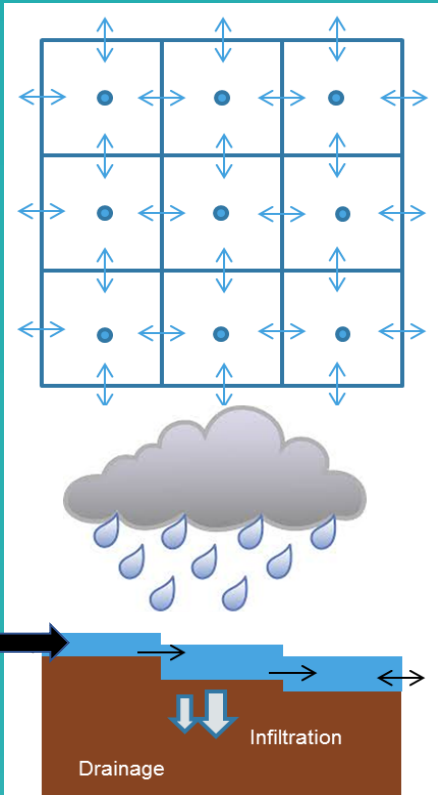
Tulvavesiä pellolla ja heikkoa kuivatustilaa Hardombäckenin yläjuoksulla 2.5.2016. Kuvat: Mikko Ortamala.

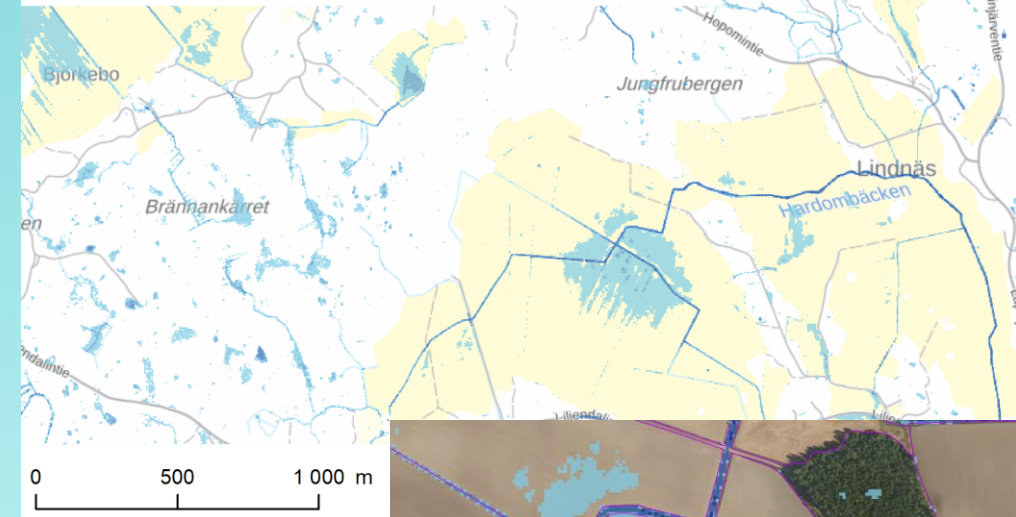
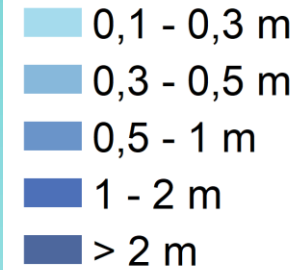

Tulvaherkät pellot pintavaluntamallinnuksella

- Perustuu valuma-alue- ja tasoiseen tulvakartoitukseen
  - Laskenta Syken pintavaluntamallilla 3-jakovaiheen osavaluma-alueittain 1/20a ja 1/1000a tulville hyödyntäen GPU-laskentaa 4x4 m ruutukoossa
- Lähtötietoina:
  - Hydrologisesti korjattu MML:n KM2-korkeusmalli (rumpujen huomiointi)
  - Syken Vesistömallijärjestelmä (virtaamat ja järvien vedenkorkeudet)
  - Maankäyttö- ja maaperäaineistot valuntakertoimien ja karkeuskertoimien (virtausvastus) määrittämisessä
- Laskenta-algoritmi:
  - Bates et.al. 2010. A simple inertial formulation of the shallow water equations for efficient two dimensional flood inundation modelling

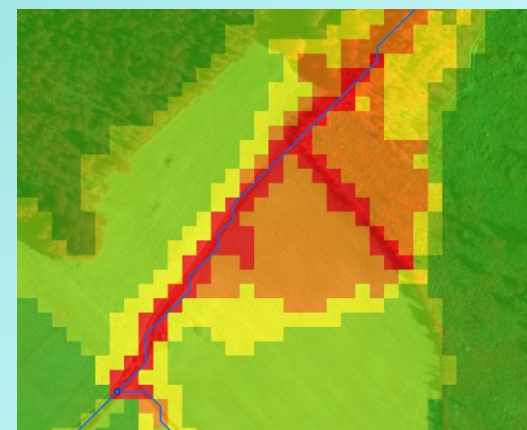
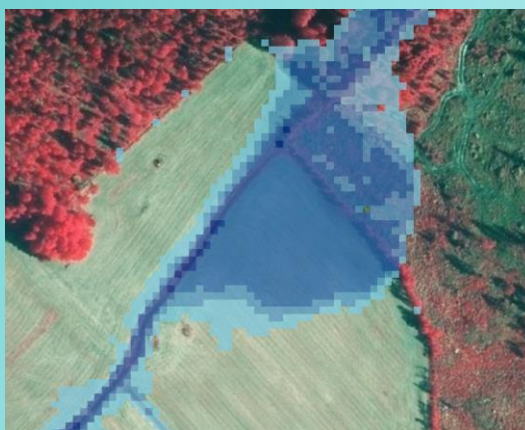
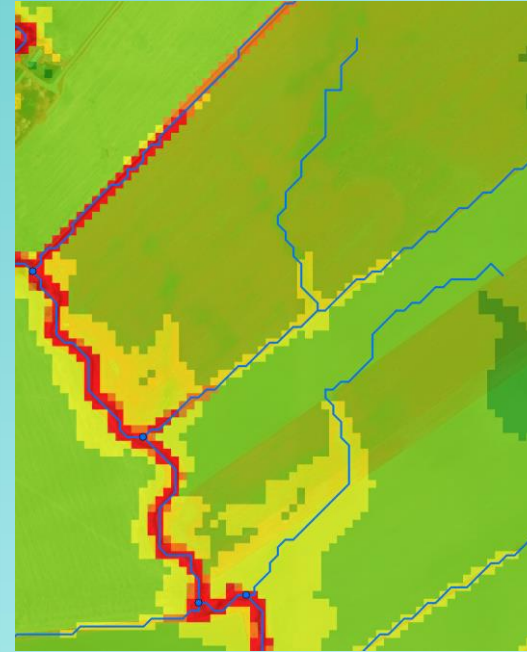
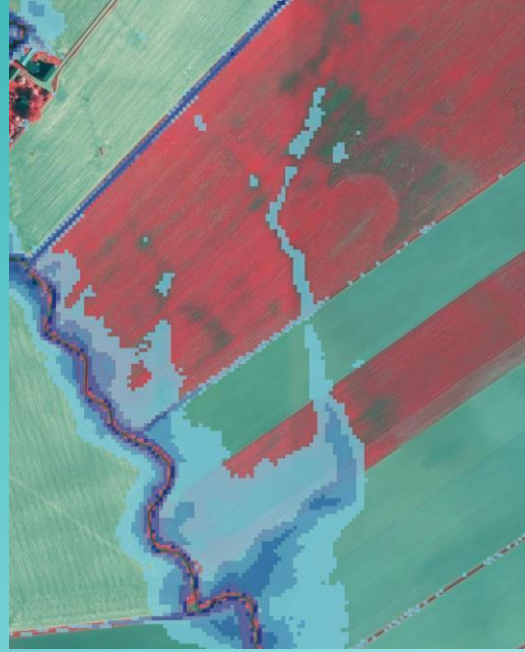
Tulva-alue, sadanta 10 mm/h 12 h
max. vesisyvyys 48 h ajalta

Esimerkkejä pintavaluntamallinnuksesta ja yleispiirteisestä kuivavarasta

Vääräväri-ortokuva
(MML)

Pintavaluntamallinnus
→ tulvaherkät pellot

Yleispiirteinen kuivavara
(DTW)

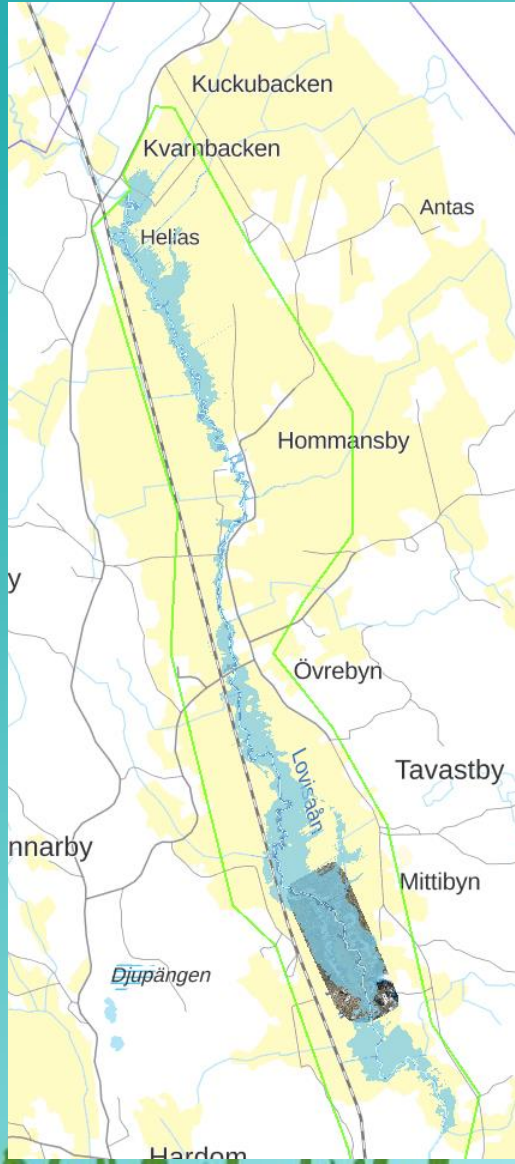

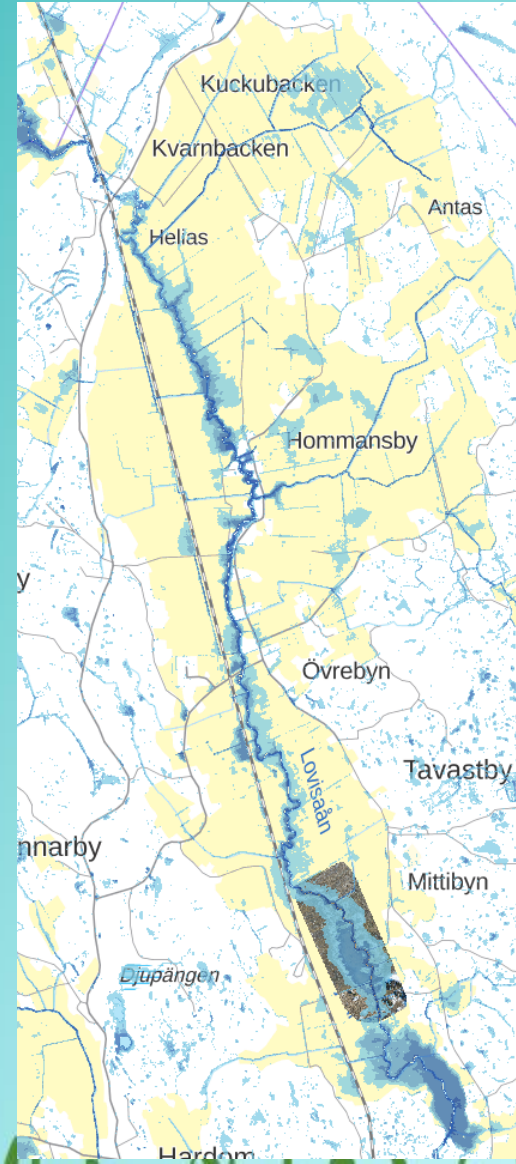

Lisää esimerkkejä ja vertailuja

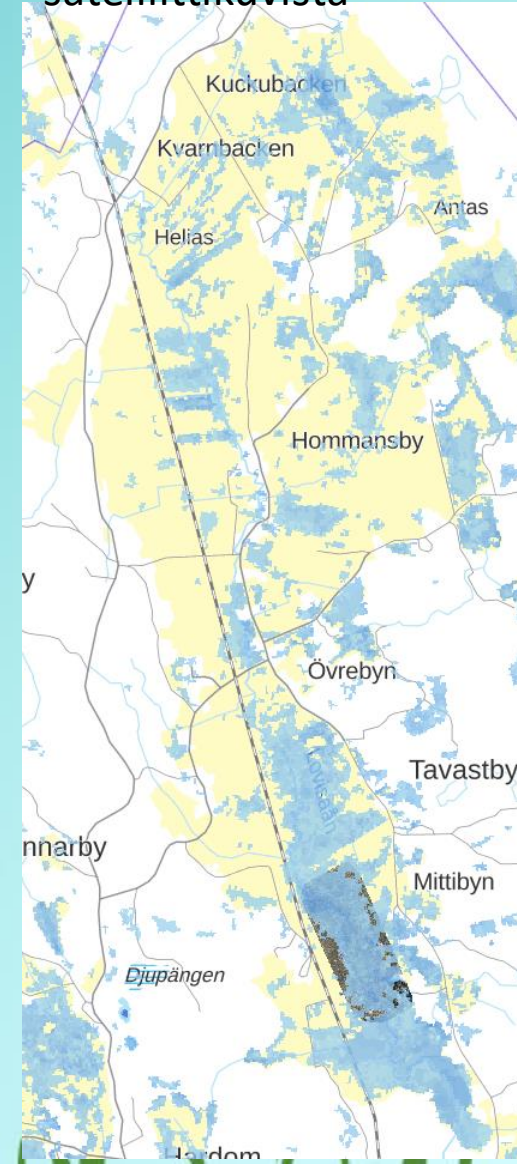
Tulvavaarakartta 1/100a

Pintavaluntamallinnus
120 mm / 12 h (48 h)

Copernicus Water and
Wetness Probability
Index (WWPI) 0-100 %
vuosien 2012-2018
satelliittikuvista

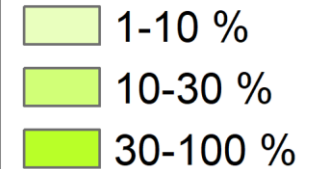

Matalan kasvillisuuden tiheys

- Kuvaa mahd. umpeenkasvun ja virtausvastuksen (karkeuskerroin) lisäksi myös monimuotoisuutta
- Pystytään tunnistamaan 5 p laserkeilausaineistosta alueilla, joilla yläpuolinen kasvillisuus (latvusto) ei ole liian tiheätä

**Kasvillisuuskerros 0,25 m - 2 m
%-osuus kaikista havainnoista**

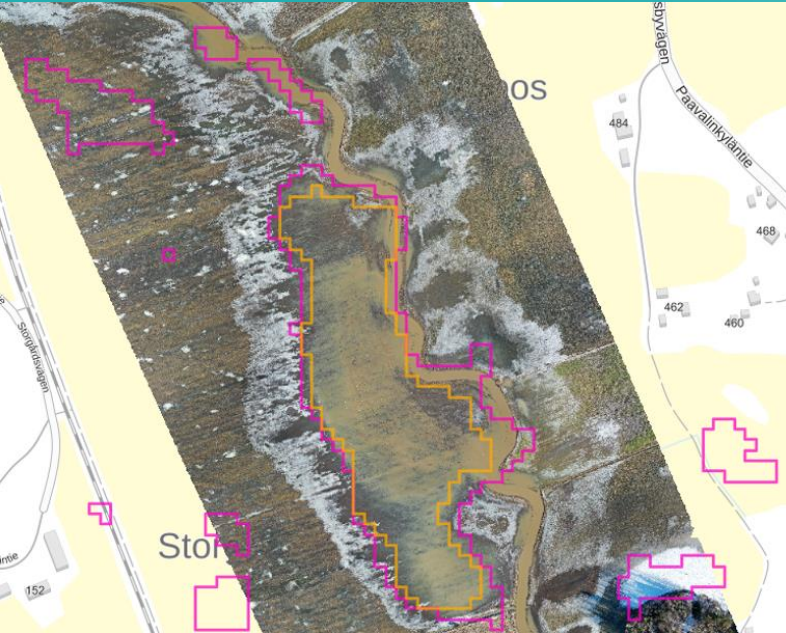

Tulvaherkät pellot Sentinel1-satelliittikuvista

- Kehitetty Sentinel1-tulvatulkintamenetelmä (vas.)
  - Säästä ja vuorokauden ajasta riippumattomia tutkakuvia
- Hyödyntää ESA:n menetelmässä käytetyn VV-polarisaation lisäksi myös VH-polarisaatioita
  - Vähentää ylimääräisiä kohinatyyppisiä tulvahavaintoja sekä auttaa erottamaan tulvivat pellot lumen peittämistä pelloista
- Tulkintamenetelmä pyritään lisäämään lähiaikoina uuteen Syken Tarkka+-palveluun
  - Oikealla esitetty optista Sentinel2-kuvaa ko. palvelusta

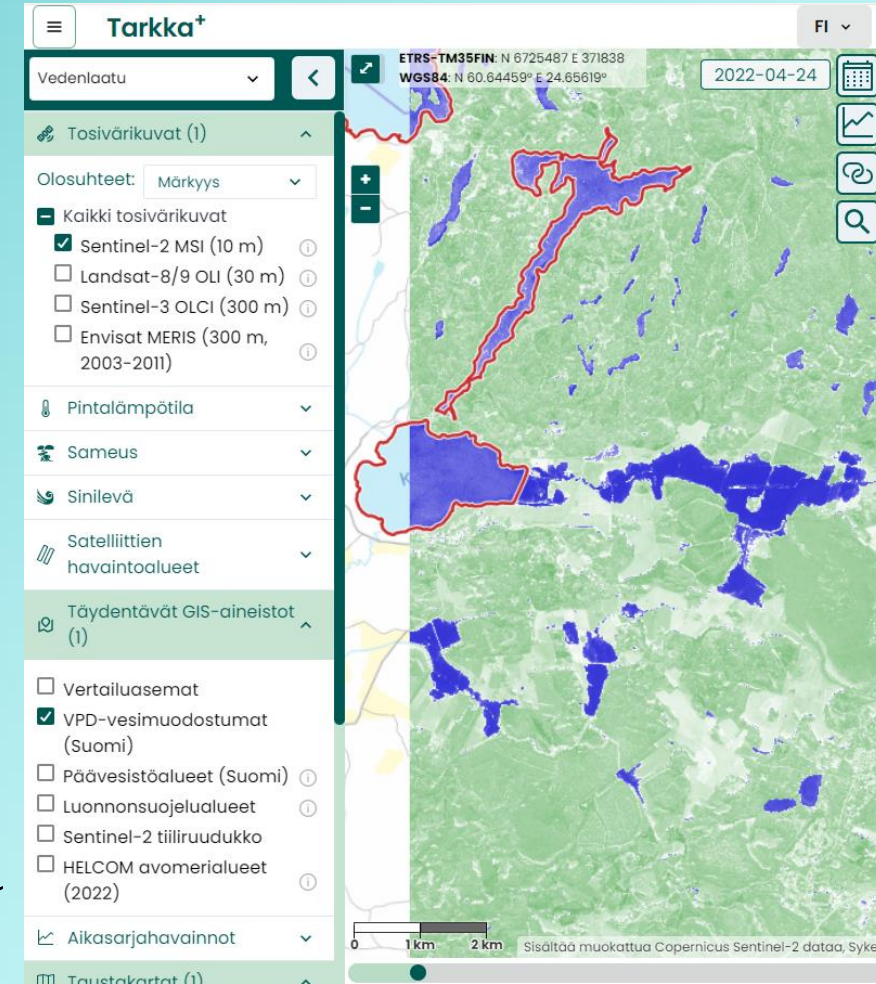
Valumavesi-hankkeessa kehitetty tulkintamenetelmä 1.4.2021

Euroopan avaruusjärjestön tulkintamenetelmä 1.4.2021

<https://syke.fi/tarkka>

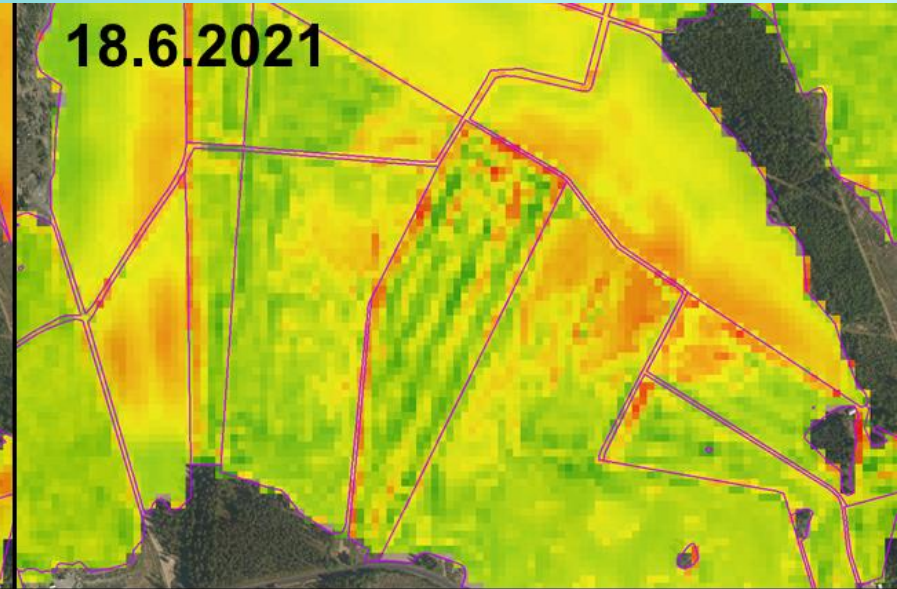
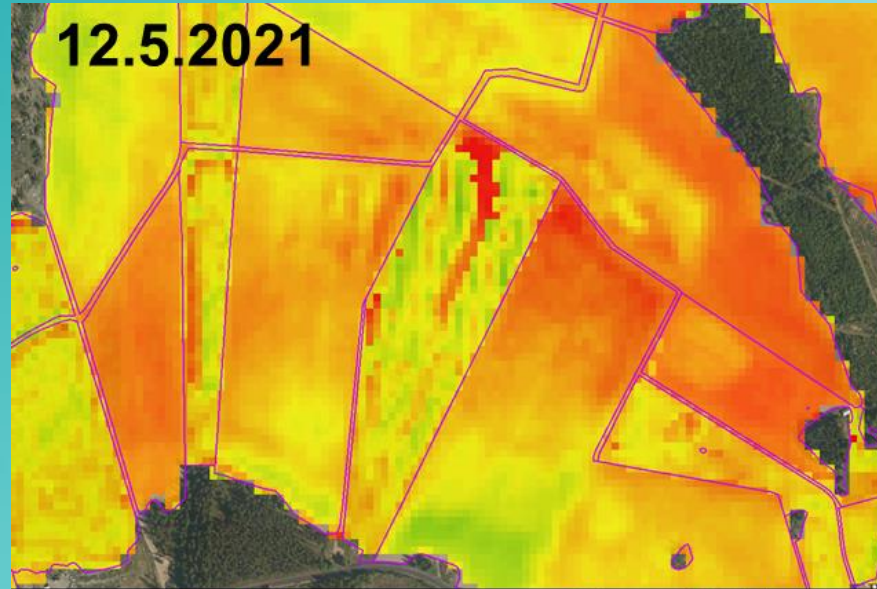

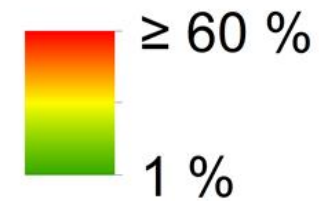
Valumavesi

Maaperän kosteuden estimaatti S2-satelliittikuvista

- Maaperän (pintamaa) kosteuden estimaatin muutosta pelloilla kasvukauden alkupuolella saadaan tulkittua Sentinel-2-kuvista (näkyvä ja infrapuna, 10 kanavaa)
- Soveltuu käytettäväksi lähinnä lohkon sisäisten (sama kasvilaji, samat viljelytoimenpiteet) kuivatustilan erojen tarkasteluun

S2-satelliittikuvasta
estimoitu pintamaan
kosteus pelloilla

Peltolohkot © Ruokavirasto
Ilmakuva: Maanmittauslaitos

Yhteenvetoa

- **Yleispiirteisiä kartoitusmenetelmiä!**
  - Antaa **osviittaa peruskuivatukseen** toimivuudesta
  - Aineiston perusteella voidaan valita **mahdollisia ongelmakohtia** tarkempaan tarkasteluun ja kohdentaa kuivatustilan parantamiseen tähtääviä **tarkempia selvityksiä**
  - **Epävarmuuksien** huomiointi keskeistä
    - Virheitä esim. jos rumpua ei ole huomioitu hydrologisesti korjatussa korkeusmallissa tai vesi on ollut korkealla laserkeilaushetkellä
- Kaikissa menetelmissä mahdollisuuksia valtakunnalliseen kartoitustyöhön, soveltuvat erilaisiin tarkoituksiin
  - Tulvaherkkien peltojen tunnistamista pintavaluntamallilla TIIMA-hankkeessa www.syke.fi/hankkeet/tiima
    - myös potentiaalisten monitavoitteisten kosteikkojen sijaintien tunnistamista
- Tutustu **Tarinakartalla** (<https://bit.ly/valumakuti>)

Valuma-alueet
tullakartat

Tulvaherkät pellot

Potentiaaliset
tulvametsät ja
metsäluhdat

Virtausreitit/rummut
MML:n KM2-
korkeusmalliin

www.syke.fi/hankkeet/tiima
#TIIMAHANKE

Kiitos!

TIIMA- Tietopohjaa ilmastoviisaaseen maankäyttöön

Rannikon
meritulvavaarakartat,
sis. ilmastomuutos

Hulevesitulvakartat
päivittyvät

Maanpeiteaineisto tarkentuu
+ läpäisemättömät ja läpäisevät pinnat

Pasi Valkama, SYKE
Mikko Sane, SYKE
etunimi.sukunimi@syke.fi

Ville Mäkinen, Maanmittaus-
laitoksen Paikkatietokeskus FGI,
ville.p.makinen@nls.fi

S Y K E

